

אלא נמורה אם פתחה אם סתומה. ולהרמב"ם ידאי בריך לשיר בתלם טעם שמתחיל יהיה לומר כשיעור עד לחיובם שיהיה לומר סתומה לרעמו כמו שנמצא בדבריו פרק ה' (הל' ג"ח ג"ח). ופרי"ז (משן טו ק' ג"ח) כתב זה לומר ומסקין (כע' דמלוג כשתחת ואי עמדינו פתוחים שפיר דמי וזמיראלמי דמגילה סיסק רב קן מן דפסוקה בערה ומלרין אמר קן עם פתוחה פתוחה פתוחה פתוחה מסופה פתוחה מכאן ומכאן סתומה וקבלתי קן סתומים לא שמה פתוחה לומר שכלום שיעור תשע אע"פ שיעור קדור קדומים

יד ובורכה (טו) מסופה לראשונה מאחד כלפי ובורכה פתוחה פתוחה לראשונה שמוע: פו וכתב אדוני אבי ויל נהגו (טו) לכתוב שדי (ו) מבחורין על היריות שבין

פרשה לפרשה. וכן נוהגים באשמונו ובצורפת לכתוב מבחורין כנגד יי אלהינו יי שם של יי אדוניות הסמיכות לאדוניות של יי אלהינו יי כאלפא ביתא (י) והם כוונו במרכסו כוונו. אבל במכסו אין להוסיף מאומה ולא לעשות חותמות לפי שנראה כאלו מבחורין לעשות לו קמיע לשמירה אלא יעשה המצוה בתקנה לקיים מאמר הבורא יתברך והוא שומרנו וצלו ין על יד ישיגנו עד כאן. וכן כתב הרמב"ם מנהג לכתוב מבחורין שדי אבל אלו שכתבתי יין שמות או פסוקים או חותמות הן בכלל שאין להם חלק לעולם הבא שאלו הטעמים לא די להם שבטלו המצוה אלא שיעשו מצוה גדולה שהיא יהוד שמו של הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאלו היא קמיע של הצאת עצמן כמו שיעלה בלבם הסכל שזה הדבר מרוב בהבלי העולם:

שטה אחרונה וכן אי נהגו אבל מקצה העולם נהגו על הארץ בתלם טעם למחנה כדל' והמורה (יש די חקקה) כתב על קושל זו דהיי קאמר בלשון רמב"ם פתוחה סתומה מלפני במ"ז ויחסים בריך (וסי טז) שדי שכתב על הארץ כסוף טעם והיי חסיד כסתומה כיון שנמללה כל השטה וסימה דנהניק הסה דכתבן על הארץ בתלם טעם ונחלם העינים דומיה דספר תורה לענין כל ישראל (דריס ל' י) בלמעט השטה שנראה או שהדבר עמר דכתבתי כסוף טעם כמו שאלו הסודות (עלמס) כאלו ויהי לכתוב יתב עכ"ל:

יד ובורכה. בפוסה לראשונה באחד כ"סי שמוע. בהקומן מורה דוד חלם כתבתי כסוף: פו כתב אדוני אבי ויל נהגו לכתוב שדי מבחורין וכו' די והוא ידענו על יד ישיגנו. הכל כסוף הלכות טוחה (פי י"א). ועני כתיבה שדי מבחורין מפורם בספר הוהר פרשה ולחמק (דרי טז) די' אל מה שכתב עשהו (כתב על היריות שכן פרשה לפרשה גם הרמב"ם (משה פי"ה ה"ד) כתב קן ולא מלפני לו רמב"ם הוהר שכתב הוהר שכתב מלפני שכתב כנגד חיצה ויהי שכתב סס בלשון הוה חל מו ויהי שמה קריש סתם לטעם ויל די' שדי אחרים מלפני לקבל שמה דל ויהי מלפני שדי מלפני למסוי נכיר בר נש מכל פטרין מלפני ומלפני עכ"ל וכן דל' לכתוב (ד' ו) וסי"ח שנהגו לכתוב מבחורין כנגד יי אלהינו יי שם שדי יי אדוניות וכו'. כ"כ הגהות מיימן (שם פ"ג) וכתב (שם) שכתבן כל אות כנגד אות שמתחלק טה. ועכשיו לא נהגו לכתוב קן: ובי"ח רבינו וכן כתב הרמב"ם. ק"ל למה שכתב בס' הרמב"ם אין להוסיף מאומה ולא לעשות חותמות וכן הוא לשון הרמב"ם פרק ה' (שם) מנהג פשוט שמתבין מבחורין כנגד הוהר שכן פרשה לפרשה שדי ואין מה הספר לפי שהוא מבחורין אבל אלו שכתבתי מבחורין שמוע וכו' הרי הם בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא. וכתב הגהות מיימן (דרי טז) על דברי הרמב"ם קן כפי בספר המצוות (שם) וכן הנהיג ה"ר אביגדור ודל' כדל' (דרי טז) שכתב שאין להם חלק לעולם הבא שכתבתי אלא שופטה שמירה וכן דברי שמש כתב שלש פסוקים שמה המורה די יתברך וי' (ההלם קה) עכ"ל:

יב כתבו הגהות מיימן פרק ש' (ממליק) בשם ס"ק (כ) דין ספר תורה ופתחה שיה לין תפילין ללפני שכתב (לכתוב) כסוף (ע"ל)

דרכי משה

(א) בשלבו (פי ג) מה שנהגו לכתוב זה השם יותר משאר שמות ספר ששים די נטריקון שומר דירת ישראל. וכתב הפרי"ד בהלכות קטנות (דף ג"ז ג"ז) (פי חקקה) ה' ג"ח) אמרין בהלכות גדולות כן שוה כותבין שדי בין פרשה לפרשה תורה הלוח בוקה כדי שיהא הלוח כנגד חלק ואז יוכלין לראות שדי מבחורין עם יקוב חוד גדולתו. וכתבו אם לא יעשה כן שכתוב שם דתתה נפולת ריבין עם. (ד' ולא נהגו קן אלא כמו שכתב הכותב)

פרישה

(טו) מסופה לראשונה באחד כלפי שמוע. קן בלשון בתלם ולאו דוקא נקט לפי (ק)מנטו הסופרים שכתבו לפי שמה ראשונה ולאחריה אם אלא כענין שיעלגת מסופה לראשונה ונקט אחר שמה סוף פסוק (לשון) (טו) לכתוב שדי. (דרי טז) עמ"ק (פי ג) שמה דיה ויהי על יד עמ"ק: מבחורין על היריות. וכן על ג' וכמו שכתבנו שמה לכתוב דרום קן פרשה לפרשה פחות משלם חתומים ולא קן יוכלין יעשו גיחה שיהי שמה אלא

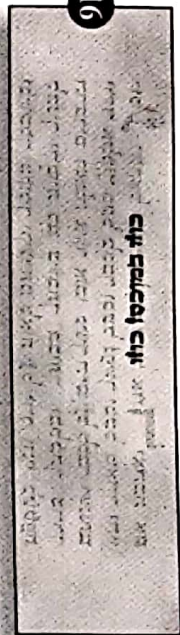
הגהות המורה

בין בפס"ז, שכתב רב עם קן: (כ) בפס"ז ילא בסוף ולא קשה ויב אדוני ויהא עם בתוכה ל' ג"ח דיה והמורה: (כ) היה לשון המהיר"ה בזה"ש אגדה בזה"ש טו ע"ל. זה השם וקנה שרשה ק"ש להדין על האדם שמתין והדין בהמדיקין פוק ב' השמות (ה' ג"ח) בשו"ל של מצוה יושב שפתי עיניו בעל שו"י וזו על קן שכתב זה השם על המורה מבחורין וזו פרשה שכתב: (כ) לפי"ה הולטו קצותיה: (ל) בראש"ל יערה איתא יתה שמהו וקנה על ז' ייעודי המורה הדין עם. והוא שמהו פיליה בעל"ל ויהי בשו"ל כתי' עמ"ק. בעל"ל המורה עם

אותם בצד החיצוני של המזוזה
בראשה, מאחורי האותיות
"י-ה-ו-ה" אלקינו י-ה-ו-ה"
שבפסוק שמע ישראל. בכדי שכל
אות תצא מאחורי האות המתאימה לה, כותבים את השמות "כוזז במוכסז כוזז"
כשראשיהן הפוכים מכיוון כתיבת הפרשיות(16)לה.

כב. לא כתב שמות אלן, או שנומחקו, המזוזה כשרה אלא שיש לתקנה לט.

■ הוספה על הנכתב במזוזה

כג. מלבד כל זאת אין להוסיף דבר על הנכתב במזוזה, לא בתוכה ולא מאחוריה^מ, לא בדיו ולא בעפרון (pencil) או אפילו הקיקה לחוד, ואם הוסיף יש אומרים שהמזוזה פסולה^{מא}. ולכן יש להיזהר למחוק את סימני ההגהה וכדו', לפני קביעת המזוזה.

■ קניית המזוזה
מזוזה מהודרת

כד. מצוה לקנות^{מב} מזוזה הכתובה בכתב נאה ועל קלף נאה^{מג}, כדי לקיים

ברכה 'מעין שבע' בערבית של שבת (שבת כז. ב.)
וכדברי הירושלמי (מתיבתא פ"א ה"ה) אע"פ שבטל
השמד המנהג לא בטל. **לט.** משנת הסופר (נ.)
כב) בשם קול יעקב (רפח. ז). **מ.** ע"פ רמב"ם
שלחן ערוך ורמ"א (רפח. טו.) ואף שמצאנו להרבה
מגדולי הראשונים שכתבו חותמות ושמות
מלאכים במזוזה [ראה בראים (סי' יח), מחזור
ויטרי (סי' תקטז), אשכול (מהדו אלפך), מזוזה עא. ב.]
ספר הפרדס לרש"י (סי' רפה) ועוד] מכל מקום
למעשה קי"ל שאין לעשות כן. **מא.** ראה בזה
בעקרי הד"ט (ויד לא. יד) יד הקטנה (ב. ג.) ש"ת
חתם סופר (אבהו"ז ב. ג.) שו"ת אגרות משה (ויד ב.
קמא, שו"ת יביע אומר (ב. יח.) ויד (כ) ובאריכות בשו"ת
(סי' ג.) שו"ת יביע אומר (ב. יח.) שדנו בזה אם המזוזה פסולה,
או נדברו (ג. טז) שדנו בזה אם המזוזה פסולה,
ואיזו צורת כתיבה פוסלת, ואם גם כשכתב מכתב
הדיו כן. **מב.** אבל אין מצוה מיוחדת בכתיבת
המזוזה [ראה באריכות בביאור הגר"פ לרס"ג (עשין
(שם) ע"פ הרמב"ם (מזוזה ה. ד) והטור (רפח. טו.)
לת. רמ"א (רפח. טו) ובבית יוסף כתב שלא נהגו כן.
אך בזמנינו חלק מהסופרים הספרדים נוהגים
לכתוב כן [ראה בשו"ת יביע אומר (ח. ויד כח)].
טעם כתיבת שמות אלן לא נתבאר, ובודאי יש
בהם ענין גדול ע"פ סוד [ראה במצת שימורים
(שער המזוזה) ועוד, וראה גם לעיל בפרק א סעיף
מז]. והג"ד ראובן מרגליות בספרו יסוד המשנה
ועריכתה (ב. הע' ז) מציע הסבר לכך ע"פ המוכח
לבטל מצות מזוזה, ומעתה יש לשער כי אז כתבו
כסימן זכר במקום המזוזה את אלן האותיות
הסמוכות לשם "ה" אלקינו ה" שבשמע ישראל
כאשר מציינו במסכת מעשר שני (ה. יא) שהיו
כותבים ת' תחת 'חרומה' וכו"ב, וגם אחרי כן לא
נתבטל, כ'שמעי' שקבעו בקדושת כתר (פתי יוסף
או"ח סי' ט) מתשובת הגאונים, הפטרות (תשי ערך
הפטרות), 'יראו עינינו בערבית (שירת השיב"א א. יח.)

המזוזה יהיה סינוף תמיד ולכן טוב יותר שהמזוזה לא תראה זאת (וגם כשי' ו'ל' סי' על אחורי הדלת שקבעה כסתל אחורי הדלת פ"ט חלל כמזוזה אסור דמותר כפ"ט מדברי כנעק"י וברמ"א ודו"ק)

מן כיצד קובע המזוזה לאחר שהניחה בשפופרת כמ"ט בסעי' ג' ימסמנה במסמרים במזוזת הפתח או יחפור בה חפירה ויקבענה בה ולא יעמיק לחפור טפח בעומק שאם עשה כן פסולה דכתיב ובשערין מקום סגירת השער וכשעמקה טפח לאו בשערין מקרי (ג"ח) כן כתבו הרמב"ם והטור והש"ע וכתבו עוד תלמה במקל במקומה ולא קבעה פסולה ע"ש ומבואר מדבריהם דזהו לעיכובא שהמזוזה תחבר למזוזת הכותל ע"י מסמרים דחקא ומסתברא אם יכרוך המזוזה בנייר וירכנה ברבץ אל מזוזת הכותל דשפיר דמי דמה לי מסמר ומה לי רבץ כיון שנתחברה חיבור גמור מיהו בלא דיבוק כגון שיעשה בליטה כמזוזת הבית ויניח או יעמוד שם המזוזה אינו כלום כיון שלא נתחברה חיבור גמור למזוזת הכותל.

פסולה עכ"ל וזהו כרשי והרא"ש כתב ג"כ דנתנו העולם כרשי והטור כתב והמקדקין יוצאים ידי שניהם חציה בוקיפה וחציה בשכיבה כנו"ן כטופה עכ"ל אך לפי חתקב"ט המזוזה ונוחה להתקלקל כמובן ויראה לי דלכן רבינו הרמ"א שינה לשוט בסעי' ה' כמו שיכתבאר בס"ד (וע' נמדוכי).

י"ח וז"ל רבינו הב"י צריכה להיות זקופה ארכה לאורך מזוזת הפתח ויכוין שיהא שמע דהיינו סוף הנלילה לצד חוץ עכ"ל כלומר לצד אויר הפתח ולא להכותל וזהו מירושלמי (ט"ז) וכתב רבינו הרמ"א וז"ל וכן נהנו אבל י"א שפסולה בוקופה אלא צריכה להיות שכובה ארכה לרוחב מזוזת הפתח והמקדקין יוצאין ידי שניהם ומניחים אותה בשיפוע ובאלכסון וכן ראוי לנהוג וכן נהגין במדינות אלו ויכוין שתתא ראש המזוזה דהיינו שמע לצד פנים ושיטה אחרונה לצד חוץ עכ"ל כרי שרע"ת ר"ח תהיה כמסוכנת ושהנכנס לבית יקראנה ואין זה ענין למה שנתבאר שיהא שמע לצד חוץ דזהו בעובי המזוזה צריך להיות שמע דהיינו סוף גלילתה לצד אויר הפתח ודברי רבינו הרמ"א הוא על אורך המזוזה כמובן (וה"ט נחלת דבריו וכן נכנו וכו' נמדינות של הכ"י ומ"ט ח"כ וכן טענין וכו' נמדינות אלו וע"ך סק"ט ודו"ק).

י"ט דבר פשוט הוא דתחלה יקבע מזוזת הפתח כראוי ואח"כ יקבע בה המזוזה דאלו יקבע המזוזה במזוזת הפתח קודם שקבע מזוזת הפתח להכותל כראוי הוה תעשה ולא מן העשוי ופסולה ומבילא אם נטר המזוזה של הפתח מהכותל ביחד עם המזוזה כשיקבענה אח"כ צריך לייסור המזוזה במזוזת הפתח ויקבענה למזוזת הפתח בהכותל ואח"כ יקבע המזוזה ואם לא עשה כן פסול משום תעשה ולא מן העשוי ודע שיש מצריכים שהמזוזה תהראה דחקה לחוץ ולענין אין קפידא ודי בהיכר קטן שיש שם מזוזה ובהכרח לעשות כן כשיריאים שלא יגנבוה (פס"ט סק"כ נש"י"ק) ופשוט הוא שאם מזוזת הפתח איננה עבה וא"א להניחה באלכסון יעמידנה זקופה דכן עיקר דרינא כמ"ש (ראיתי כפ"ח סק"כ נש"י כהנ"ט הנ"ל בלא יכרוך המזוזה כלל בלא תהא חליט ניב לכותל פ"ט ותישא כתי לנד שכל הסוכקים אינו כן כפ"ט עוד קב"ה דה"ך יקבע מסמרים כהמזוזה שלמה ומה ש"ך חליט הא כלל נסל להכותל ומי נרפא כנייר כהמזוזה כרוך בה הו' כהפופרת של סן או של מתכת סכעליה או כזכרים של עלם מזוזת הבית ונרור שהשופע שפע ופסל דע ככ"ט כ"ט ק"כ. כתוב נש"י רבינו יונתן אשילוי יש לאדם כרכב נמים ו"ט שאינו נכנס להס רק שפע נשנה כולם מיינים כמזוזה טוב מקרי ד"כ ע"ש):

על גליון ס"ת וכו' ה' סעי'.

חמירה לקרושה קלה ומזוזה קילא קרושה אף מתפילין לפי שבתפילין יש ד' פרשיות ובמזוזה שתיים רש"י

מן ודע דמלשון ימסמנה וכו' או יחפור בה חפירה וכו' משמע להדיא דבחופר חפירה א"צ מסמרים דהקעם דכיון שמינתת בתוכה הרי היא כאחת עם מזוזת הכותל דדחקה כשהיא על מזוזת הכותל אינה חיבור בלא מסמרים ולא לשהיא בתוכה (ואף דלכאורכי מלשון רש"י ותוס' נכ"ט ק"כ. כ"ט נבונתא תשמע דגם על המזוזה א"צ מסמרים וכ"כ הכ"ח אין ראי' משם וע' במהר"ם לונלין וכ"כ גם כנעק"י וז"ל שיקבענה גם בנכרים או כסיד וא"ל לחקוק בתוך המזוזה עכ"ל וכן מפורש בירושלמי שלמי ענינה שאומר ואשילו לא סמרו ומריך וסא תרי וכו' שסמרו ופתחן וסוא שייחדו לכן של בית מליון היו עובים כן כפולמסלות פ"ט. וכ"ט דכשייחדו לכן תהא גם כקניעות כגון שזר כסנית אינו מופיל בלא סימור וכו' דאמר אשילו לא סמרו וכו' ככולן כדרך עופש רק לזכרון כעלמא כמו כשפת מלחמה אילו לפס קניעות בית ופטורים מן כדן מעוזה אלא של בית מליון היו תולין לזכרון כעלמא ובמו כמנחות ל"ב: של בית מונכו היו עושין כן כסוגדקחות כן וכו' למזוזה פ"ט ותמיכתי על הכ"ח ועל כפ"ך סק"ו שכתבו דלפי שעה א"צ מסמרים ע"ש דמשמע מלגוס שיואלים כזה יא"ו כן כפ"ט דא"צ מזוזה כלל ככה"ג אלא לזכרון כעלמא ואולי גם כוונתם כן כוא ודו"ק).

י"ז אמרינן במנחות (ל"ג) ע"איה בסין נגר פסולה ומאריך שם בזה ולפירש"י שם צריכה המזוזה להיות מקוטר דחקה ומושכב פסולה ולפירית שם בתוס' הוא להיכר דמעומד פסולה ומושכבת כשירה ע"ש והרמב"ם בפ"ה דין ח' כתב חפר במזוזת הפתח והכניס המזוזה כמו נגר והיא ככריח הקרשים בטבעות

ר"צ שלא לכתוב מזוזה א' אמרינן במנחות (ל"ג) ס"ח שכלה ותפילין שבלו אין עושין מהן מזוזות לפי שאין מורירין מקרושה

י"ל דמחויב להקדים מזוזה דדלמא כל"ב, כנלענ"ד^ח.

ואגב אודיענו מה דנ"ל לדינא, במי שיצא מדירתו לבית אחר לדור שם, ויש שם מזוזה מכבר שהניח שם הדר הראשון, דמחוייב הוא לברך על המזוזה דזהו מצוה חדשה לו בבית זה, ואף דהוא פשוט, כמדומה אין נזהרים בזה ומצוי לשכוח^ט.

ונ"ל דגם ההולך מביתו לעסקיו בשוק שעות הרבה ופעמים נוסע מעירו על איזה ימים, דלכאורה הדין דכשחוזר לביתו יברך על המצוה, דהא בנתיים שלא היה בדירת ביתו לא היה עליו חובת מזוזה, ומתחיל עתה חיוב חדש, [ואף דמחוייב ביתו לדור, מ"מ בשעה שאינו בביתו אינו מקיים מצות מזוזה בזה, עי' מג"א (סי' כא ס"ק ב), וגם בני ביתו פטורים דאין הבית שלהם, והוי כדר בבית שאולה ושכורה] ויהיה כמו יוצא מסוכה לעסקיו וחוזר לסוכתו דמברך, וכמו פשוט טליתו ע"ד שלא להתעטף בו מיד, שחוזר ומברך כשלוכשו (ועי' מג"א סי' ח ס"ק יח) וצ"ע לדינא. ידידו

הק' עקיבא במוהר"ם גינו זצללה"ה מא"ש

אחר זמן רב בא לידי ספר ברכי יוסף וראיתי שכתב בפשיטות (כאורח חיים סי' יט) בדין הראשון הנ"ל דשוכר בית שיש בו מזוזה דאינו מברך, דלא תקנו הברכה רק על שעת קביעת המזוזה, וממילא גם בדין הב' הנ"ל בנוסע מעירו ואח"כ חוזר לביתו אינו מברך, ולדינא צל"ע.

ממקודש ממילא מוכח מההיא דשלמים, דמצוי לא מקרי תדיר, א"כ הוי תפילין תדיר לגבי מזוזה וכנ"ל, (ועי' שאגת ארי' סי' כח). ואף בלא פירושינו זה בירושלמי, עכ"פ מתוך הראיה הנ"ל יש לפסוק כר"ה דאף אם ננקוט כפשט, דטעמא דר"ה דמצוה דחוה"ג עדיף, הא מ"מ סברת שמואל למחשב מזוזה תדיר לגבי תפילין נדחה לפי סברת רבא דמצוי לא מקרי תדיר, וממילא קיימא הממנ"פ הנ"ל דתפילין קודם למזוזה.

ולפ"ז לענין מזוזה לגבי סוכה ולולב, י"ל דתליא בב' תירוצים בזכחים שם. דל"ק דקתני אוציא מילה שהיא תדירה היינו תדיר במצות, אבל מ"מ לא מקרי תדיר רק מצוי, ה"נ מזוזה לגבי סוכה ולולב דהם מקרי תדיר, דמחוייב עכ"פ פעם אחת בשנה ומזוזה לא. אבל לל"ב דמילה לגבי פסח דמי לתדיר ועי' פירש"י כיון דמצוי הרבה מפסח, א"כ ה"נ מזוזה לגבי לולב וסוכה, דדוקא לגבי תפילין מקרי תדיר, כיון דתפילין עכ"פ בכל יום ומזוזה אפשר דפוטר עצמו לעולם מחיובו, אבל לולב וסוכה כיון דהם רק פ"א בשנה ומזוזה מצוי הרבה מקרי מזוזה תדיר.

וא"כ הא ספיקא דדינא במזוזה לגבי סוכה ולולב הי מינייהו תדיר לענין הקדימה. ונ"ל ההכרעה כיון דל"ב מקרי מזוזה תדיר ומחוייב להקדימו, דהוא תדיר ומקודש, ולל"ק דלולב מקרי תדיר, מ"מ הברירה בידו להקדים איזה שירצה, כיון דמזוזה מקודש ולולב תדיר כמו שכתבתי לעיל בשם הרמב"ם, ממילא

ח. ועי' גם בחי' רע"א ליור"ד סי' רפה סק"א שהאר"ך בזה. ובפתחי תשובה שם סק"ג ובאור"ח סי' תרכ"ה. ועי' מקדש מעט (על הדעת קרושים) סי' רפה סק"ד אות יט דמזוזה קודמת מטעמא אחרינא כיון דזמן קיום מצותה נמשך יותר.

ט. ראה להלן (אחר החתימה) בשם הברכ"י דאינו מברך, דלא תיקנו הברכה רק בשעת קביעת המזוזה. האחרונים נחלקו על רע"א בדין זה, והוכיחו מרכינו יהונתן ב"מ קא,א (בשטמ"ק שם) ומהנמוק"י הל' מזוזה, שגם כשיצא מן הבית ואינו דר שם חייב ג"כ במזוזה, כיון שנכנס שם לפרקים לא פקע ממנו חיוב מצות מזוזה, לכן ל"ש לברך שהרי גם בשעה שיוצא מביתו ולא דר בבית לא פקעה ממנו המצוה. ראה שו"ת עין יצחק ח"א יור"ד סי' ל"א ודבר אברהם ח"א סי' לו בסופו בהגה"ה. וע"ש שדחו גם ראית רע"א מהמנ"א סי' כא. וכן העלה לדינא בשו"ת תועפות ראם סי' מ"ג דלא כרע"א. ועי' צמח דוד. ור' בארוכה בספר פני אריה (לרבי אריה הלוי, וילנא חרל"ג) דף ד' ע"א ואילך שהאר"ך בזה לחלק בין טלית למזוזה וכן מסוכה ומבאר שם נדר מצות מזוזה ועל מה קבעו חז"ל הברכה.

פרק א

סדר קביעת המזווה בקצרה

'שומר מצוה לא ידע דבר רע' ר"ל שמחוייב כשירצה לעשות איזו מצוה לא יעשה אותה בחפזון ובפתאום, רק שישמור וימתין ויתיישב בדבר היטב איך יעשה. ונ"ל שזהו ג"כ מש"כ 'ושמרתם את המצות'. וזהו שיסדרו לומר 'הנני מוכן ומזומן לקיים' וכו', ור"ל שכבר אני מוכן ומזומן. וזהו 'הכון לקראת אלקיך ישראל' ר"ל שתכין את עצמך מקודם ולא בפתע פתאום. וכבר בחנתי בנסיון שכאשר עשיתי מצוה בפתאום לא קיימתיה כראוי לכן צריך להיזהר בזה'.
(חיי אדם סוף כלל ס"ח)

זמן הקביעה

- א. יקבע את המזווה, קודם וסמוך לתחילת דיורו באחד מחדרי הבית^(א), או קודם וסמוך לכניסתו לחדר כדי להניח בו את חפציו^(ב).
- ב. במקרים שקובע בלא ברכה, יכול להקדים ולקובעה מיד לאחר גמר בניית הבית והפתח^(ג).
- ג. הדר בבית בלא מזווה מבטל מצות עשה בכל רגע. לפיכך התחיל לדור בבית, יקבע מזווה מיד ללא דיחוי^(ד).
- ג. גם בפתח החצר וחדר המדרגות וכדו', יש לקבוע מיד בתחילת הדיור^(ה), אלא שכאשר מצויים שם פועלים נכרים, ויש חשש לבזיון המזווה, אין לקובעה^(ו).

חכנת המזווה

- ד. ישתדל לקנות את המזווה בכסף מלא, ולא לקבלה בחינם, או בהשאלה^(ז).
- ה. לפני שנוגע^(ח) במזווה, טוב להחמיר^(ט) וליטול את ידו^(י) בכלי, כדין נטילת ידים לסעודה^(יא). ואם אין לו מים, ינקה את ידו באופן אחר^(יב).

(ה) כדין בית שער כדלהלן פל"ו סמ"ו, ופל"ז ס"ה.
(ו) כמש"נ בפרק ד ס"ד. אך אם יכול לקובעה בתוך הקיר וכדו', באופן שלא יהיה חשש שתגיע לידי בזיון, חייב לקובעה, אף אם זה כרוך בטירחה. וכפתח שבין הבית לחוץ אם יש חשש שיטלוה, יקבע מעבר לדלת, ואם אין אפשרות לקובעה אלא בחלל החדר יקבעה תוך טפח לחלל הפתח בלא ברכה. וכשקובעה קודם גמר הבניה בבנין, פעמים אף שהפועלים יהודים יש להימנע מלקבוע, דיש לחוש שתפול המזווה בלא כונה ותחבוזה.
(ז) כמש"נ בפ"ה ס"א. ולענין גמ"ח להשאלת מזווחת עבמש"כ שם בסקי"ד.
(ח) אך הנוגע בה דרך בגד וכדו', וכ"ש הנוגע בנרתיק, א"צ נטילה.
(ט) הרמ"א (או"ח קמז,א) כתב לענין איסור נגיעה בכתיבי הקודש בידי, וז"ל ולא נהגו כן וטוב

(א) בפרק ח ס"א נתבאר שאף שהחייב מתחיל רק לאחר תחילת הדיור, יש לקובעה לפני שנכנס לבית, ויש לסמוך את הברכה לתחילת הדיור או לכניסתו לבית לצורך איחסון. ואף אם בדעתו לדור או לאחסן רק בחדר א', אם מברך על אותו פתח יקבע גם בשאר החדרים, כדי לא לגרום לברכה שא"צ, שהרי כמבואר ברמ"א (רפ"ט,א) הקובע כמה מזווחת ברכה אחת לכולם, ועי"ש בבית הלל (עה"ג) דהיינו אף בכמה בתים.
(ב) מדין בית אוצר כמש"נ בפ"ז סק"ו. ודוקא כשנכנס בעצמו אך אם רק הסבלים נכנסים יש להקל וכמש"נ שם בסק"ה, ובפל"ד סי"ד.
(ג) כמש"נ בפ"ח סעיף א. ואם אפשר טוב להזדרז ולקובעה בהקדם כמש"נ שם.
(ד) כמש"נ בפרק ב סי"א. ולא יתעכב, אף כדי לכבד אדם חשוב בקביעתה כמש"כ בפרק ב סכ"ו.